

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Az agyagfalvi gyűlés.

(Nyílt levél egy zárt levélre)

Az utóbbi napokban, a legtöbb székely lapok mint befejezett tényről beszélnek az október 16-án megtartandó agyagfalvi nagygyűlésről. Némelyek helyesléssel, némelyek gáncsoskodással, mások meg aggódással fogadják az eszmét, aminthogy majdnem minden székely — de más vonatkozású — ügyben is alig tapasztalható a vélemények egysége vagy találkozása. E vélemények összehasonlításából és egy hozzám érkezett magánlevél tartalmából szűrtem én le a saját külön véleményemet, melyet senkire oktrojálni nem akarok, de mindenkinek szíves figyelmébe és megfontolásába ajánlok.

A magánlevelet a fiatal, lelkes székely, országgyűlési képviselő dr. Nagy György, kedves uram-öcsém és jó barátom intézte hozzám és ép a barátság őszinteségénél, melegségénél és régi voltánál fogva, van reményem hinni, hogy nem követek el indiscretiót, vagy barátságunkon árulást, ha az intim levél idevonatkozó passzusait, az ügy megvilágítása és külön véleményem támogatása miatt, a nyilvánosság terén szellőztetem.

Azt írja az én kedves Gyuri öcsém, hogy az én helyzetemet érti, mert a minden szellőtől reszkető kormánypártiak erőszakkal úgy tüntetik fel a dolgot, hogy a gyűlésnek pártpolitikai jellege lenne és mintegy kényszerítenek a gyűlés elleni állásfoglalásra; és így folytatja: „Te jól tudod kedves Bátyám, hogy én itélném el a legjobban azt, ki a székely gazdasági kérdéseket pártpolitikai agitációra használná fel.”

Hát nekem menderre sok mondani és válaszolni valóm van; mindenekelőtt az, hogy bár lapunk, mint homlokzatán vallja „a függetlenségi és 48-as eszméket szolgálja”, de ez nem azt jelenti, hogy mi a kormánypárt megfizetett zsoldosai vagyunk; és éppen azért, mert nem voltunk és nem vagyunk, nem is dolgozunk és gondolkozunk köztött marsrutával, hanem megőriztük minden vonalon egyéni önállóságunkat és tollunk függetlenségét. Mi nem üztünk és nem üztünk ezután sem személyi kultuszt; nem küzdünk és nem küzdünk soha egyénekért, vagy egyéni érdekekért, hanem esz-

mékért, elvekért, melyeket a közös szolgálatában hazánkért, megyénkért és városunkért megvalósíthatóknak, elérhetőeknek és üdvösnek gondolunk.

Mindezekből világosan kibontakozik az igazság, hogy ezen az egyenes uton haladva nincs okunk senkitől és semmitől se félni; hogy tollunkat bérbe nem adjuk és kényszert senkitől meg nem türünk.

Egyet kötelességemnek tartottam annak a lapnak védelmében elmondani, melynek már két éve munkása vagyok és a melyhez nevemet kötöttem.

És a kik azt hiszik, hogy bármely hazai, lokális, vagy speciálisan székely ügyben nem merjük szövegünket erősen felemleni, azoknak mást nem ajánlhatunk, mint olvassák el régi számainkat és mindjárt más meggyőződésre fognak jutni.

Mi tehát nem vagyunk kormánypártiak a szó *kétes értelmében*; a mi viszont nem zárja ki azt, hogy a jelenlegi kormány tagjait úgy egyénenként, mint összeségükben, a valódi értékük szerint mérlegelni és becsülni ne tudjuk; és valameddig meggyőződésünk marad, hogy ők a haza legjavából valók és utánuk alig következhetnek jobbak, addig nem is szűnik meg tisztelettel párosult bizalmunk irántuk; a mi viszont nem zárja ki azt, hogy egyes kérdésekben eltérő véleményünket szabadon, bátran és függetlenül nyilvánítsuk, mert az igazság nem zárja ki a szeretetet és egy szemernyi szeretet a nép lelkéből, mindég fölér a hivatalos körök hazug tömjénezésével.

Nagystilű kormányférfiak etikai fölénye éppen abban domborodik ki, hogy az állásuk nyomán járó szertelen dicshymuszokat le tudják szállítani valódi értékükre, míg a jóakaró, bár szigorú bírálatot, melyet az aggódó hazafiság szül, a maga igazságában megszívlelik, sőt fontolóra is veszik; mert csak azok lehetnek igaz barátaink, a kik hibáinkat feltárják és nem kendőzgetik fizetett rabszolgamódra...

Az a kormány, mely az igazságot nem türi és mindég csak dicséretet, hízelt és tömjénezést vár, sohase juthat az igazság felismeréséhez és sohase tarthat jogcímet az őszinte bizalomra...

Ezek elmondása után talán

mostmár édes Gyuri öcsém Te is meggyőződted, hogy agyagfalvi alaptalan; hogy én a saját külön véleményem megalkotásakor semmiféle megfélemlítés, vagy presszió hatása alatt nem állottam és nem állok.

Az én külön véleményemet a körülmények higgadt mérlegelése, tiszta idealizmusom és a történelmi múlt iránti őszinte kegyeletem érlelte; és bár eljutottam az élet mesgyéjéhez, a hol minden lépés közelebb vezet az elmúláshoz, bár letörte, megöröltte a kor sok szép eszményemet, megcsufolta sok szép álmomat, de a lelkesedés tüzeit nem hamvasztotta el és ezzel a szent tüzellel, szívem és lelkem minden parányával érzem azt a hazafiúi kegyeletet, mely mindannyiunkat az agyagfalvi rét minden fűszálához, minden rögéhez köt; azt is tudom, érzem, hogy az emlékek hatvanadik évfordulója olyan parancsoló kötelességet ró reánk, hogy azt méltóan, magasztosan meg nem ünnepelni, bűnös mulasztás volna.

Ám az ünnepelés dátuma ellen kell éppen külön véleményemet bejelentnem, melyet a következőkben indoklok meg:

Alig néhány hete zajlott le megyénkben a székelység tömeges részvétele mellett, a Székely Szövetség nagygyűlése, mely lefolyásában imponáns volt, eredményeiben hasznos és áldásos lehet, ha a felvetett szép eszméket a megvalósítás stádiumába juttatjuk; a hónapokon át tartott előkészületek, a lázas előmunkálatok, a siker biztosítása érdekében kifejtett nagy fáradtságok, megyénk és városunk erkölcsi és fizikai erejét teljesen kimerítették, sőt nem csekély anyagi áldozatot is követeltek; már pedig az agyagfalvi székely nemzetgyűlés összehívásának eszméje és kivitele egyenesen és kizárólag a mi megyénket illeti meg; ebben az elsőséget senki emberfiának át nem engedhetjük, mert a kegyetlenség és hazafiatlanság szégyenének bélyegét nem engedjük homlokunkra sütni! Ahhoz pedig, hogy most, ily gyors egymásutánban, a nagy nap évfordulójának megfelelő imponáns ünnepélyt rendezzünk, ezidő szerint — csak a közelmúltban hozott áldozataink után — még szegények és erőtlének vagyunk...

A tervezett nemzetgyűlésnek

azonban mint tudom, a hazafias kegyeleten kívül más kifejezett céljai is volnának; egyesíteni a székelységet egy eszmében és megvitatni, határozni az aktuális székely kérdések és ezek között az erdők felszabadítása ügyében is.

Valóban szép és nagy célok; érdemesek a lelkesedésre és ha most én, e lap régi tradíciójával ellenkezve, feket teszek, gátat szabok lelkesedésnek, ennek is megvan a maga fontos és megszívlelendő oka.

Ez a lap toborozta az augusztusi nagygyűlést és miután azon minden aktuális székely kérdés alaposan kimerítettett, az októberi nemzetgyűlésen nem volna mit megvitatni.

Ez a lap áll már évek óta az erdők felszabadítási harcának legelső tűzvonalában; most sem vonul, most se húzódik, most se hátrál meg gyáván... Felszínen tartjuk a kérdést, nem engedjük elaludni, csak a tüzelet gondolkodik észszerűnek beszűntetni addig, míg Mezőssy Béla államtitkár utjának eredményeit meg nem ismerjük; az első ütközetet az államtitkár utjával megnyertük; gyűjtsük tehát tovább is erőnket, helyezkedjünk várakozó álláspontra, mert mielőtt a reális eredményeket nem látjuk, nem tapasztaljuk, addig az erdőbirtokosságoknak az október 16-ára tervezett nagygyűlésen semmi újat nem tudnánk mondani; észszerűen semmi új akcióba nem léphetünk addig, amíg bizonyosságot nem szereztünk, hogy sőhajaink, panaszaink meghallgatást, ügyeink elintézését nyertek-e? Ebben az ügyben, a székelység zömének létfenntartó, nagyfontosságú székely gazdasági ügyben, szentül hiszem, hogy az összes székely képviselők — minden politikai pártállás nélkül — segítségünkre lesznek, mire nézve biztosítékot látok már abban is, hogy Zakariás Jánosnak e hó 13-án Kovásznán tartandó beszámolójára több székelyföldi képviselő is elmegy, hogy az erdőbirtokossági panaszok tekintetében egységes eljárást állapítsanak meg; de ha ez a megállapodás sem felelne meg a mi jogos kíváncsainknak, akkor is csak időlegesen raktározzuk el fegyvereinket; várjuk meg a fejleményeket, eredményeket és ha március idusa ünnepet hirdet, ünnepet parancsol minden igaz magyarnak, akkorra gyűjtsük

erőnk, akkorra készítsük elő az agyagfalvi nemzetgyűlés 60-ik évfordulóját, a mikor bérc és róna, mező és erdő mind-mind a szabadságról hirdet szép és dicső regéket . . .

Hogy a mozgalom első, lelkes megindítóinak, fáradhatlan harcosainak, báró Orbán Ottó és Betegh Pálnak mi a véleményük — nem tudom, nem kutatom; azt mondják el ők maguk, ha szükségesnek látják; én ép úgy tisztelem a mások véleményét, mint a milyen tiszteletet a saját véleményem iránt várok és követelek . . .

Deréki Antal.

Székelyföldi háziipar.

Irtá: Lajos Dénes.

A székely társadalmi akció szervei, a székely társaságok a napokban közgyűlést tartottak Székelyudvarhelyen, hogy Erdély magyarságának és a székelységnek bajaira orvosszereket keressenek. E közgyűlés alkalmából Udvarhely vármegye vezető körei a vármegye háziipari termékeiből hevenyészett kiállítást rendeztek, hogy az ország minden részéből összegyűlő érdeklődők és a kormány képviselői előtt a székely nép életrealóságáról bizonyosságot szolgáltatassanak.

Idejét multa immár, hogy a kiállítást méltassuk, de a székely nép csodálatos háziiparáról egyet-mást elmondani e kiállításra hivatkozással nem felesleges szolgálat sem a székelységet, sem a székely háziipart nem ismerő nagyközönség érdekében. A „Magyarország” hasábjain nem egyszer jelent meg figyelemre méltó cikk a székely háziiparról. A cikkek a multban nagy általánosságban foglalkoztak a kérdéssel s egyértelműleg arra a konklúzióra jutottak, hogy a székely háziipar megérdemli a legbuzgóbb támogatást, de azt nem mondták meg, hogy a háziipari művészet mely ágai alkalmasak a fejlesztésre. Pedig ha azt akarjuk, hogy a székelységben lappangó művészeti erő életre hívassék és a köz javára értékesítették, nem elégséges a háziipari termékek dicsérete és a székelység arravalóságának elismerése, hanem precizirozni kell, hogy mely iparágak művelése rekompenzálja a költséget és fáradságot. Mert ha nem ezen szempontok lesznek irányadók a remélhető kormánytámogatásnál és társadalmi akciónál, úgy a háziipar sokfélesége annyira megosztja ezen segélyakciót, hogy a valóban piacképes termelvények piaci értékét a kevésbé piacképesek veszélyeztetni fogják. — Könnyen érthető ez, ha figyelembe vesszük azon körülményt, hogy a négy székely vármegye különböző vidékein a fa, bőr, textil, kő, agyag, szalma, nád, stb. termékek különböző izlés-sel, használati és piaci értékkel állítatnak elő, anélkül, hogy a keresletre és piacképességre gondot fordítanának. Pedig tudvalevő, hogy ezek a létfeltételei az iparnak s ezek hiányában semmiféle kormánysegítség, vagy társadalmi akció nem lesz képes fellendíteni a támogatásra szoruló székely háziipart. Ezért arra kell törekednünk, hogy a különböző iparágak közül azokat válasszuk ki, a

melyeknek versenyképessé tételéhez az előfeltételek megvannak.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ilyenek a textil, fa és kőipar. Ezek a legfejlettebbek és ezekre nézve a konjunkturák is olyan kedvezőek, hogy valóban nagy eredményeket várhatunk üzletszerű fejlesztésüktől. Ha most már tekintetbe vesszük azt is, hogy Magyarországon a székely textil és faipar verseny nélkül áll; a kőipar — tekintettel a székelyföldi gazdag márványbányákra — felveheti a versenyt az országnak bármely vidékével: kimondhatjuk, hogy országos érdekek ezen háziiparágaknak minden számbavehető gazdasági tényező részéről lehető legnagyobb mértékű támogatása. Nemzeti szempontból hasonló fontosságú e kérdés, mert munkaalkalmat és állandó keresetet biztosít a székelységnek, a székely család minden egyes tagjának emez iparágak intenzív művelése.

Fejlettség tekintetében első helyen kétségtelenül a textilipar áll. Különösen Udvarhely és Háromszék vármegyék székely asszonyai produkálnak — legtöbbször házi használatra — olyan termékeket, melyeknek országsszerte megismertetése bizonyára nagy mértékben hozzájárulna az ausztriai rongyok kiszorításához. Sepsiszentgyörgyön egy élelmes hécsi német okosan értékesíti a háromszéki székely asszonyok szövés-művészetét. Gyárat és raktárt rendezett be, hol olcsó áron előállítja vagy beszedi a különféle székely szövteseket, s Oláhországban biztos piacot teremtett számukra. Ujabban Székelyudvarhelyen Barcsai és Társa cég rendezett be ilyen módon üzletet a magyar piac számára.

A székely kender, len- és gyapjú-árak minőség, szépség, izlés és tartósság tekintetében felvehetik a versenyt bármely gyár produktumaival. A székely vászon és az ebből készült fehérneműk, ágyneműk, asztali készletek stb. említett tulajdonságaikon kívül eredeti mintázatukkal is feltűnést érdemelnek. A székely asszony szőni, fonni, himezni, csipkét kötni otthon tanul, mintáit a szövőszék mellett gondolja ki és olyan művész ezekben, hogy a legelső szakemberek is tanulhatnak tőle. A gyapjú-árak közül a hosszuszőrű pokrócok, a marhaször-futószőnyegek, vagy legujabban a székely smyrna szőnyegek bármelyik előkelő szalonnak díszei lehetnek. A mult évben Sepsiszentgyörgyön tartott kiállítás alkalmával a Székelyföld házi textilipari kiállítása méltó feltűnést keltett s ismételt konstataztuk, hogy ha a Székelyföldnek is született volna egy Gyarmathy Zsigánéja, ma a székely textilipar híre messze túl járna az ország határain.

Ehhez járul még az is, hogy a Székelyföld kender és lentermelésre az országban legalkalmasabb. Vize, hol kenderét, lenjét kikészítheti bőven van. Nem hiányzik az érzés, tudás és munkakedv, de a textilipar még sem tud fellendülni, mert a székely vármegyék határain túl nem ismerik. A gazdag juhlegelők pedig nyáj nélkül maradnak, mert a gyapjút helyi piacokon kénytelenek a gazdák potom áron eladni, ahelyett, hogy feldolgozva értékesítenék.

Hasonló fejlődésképpessége van a faiparnak is. Különösen gazdasági

eszközök készítésében művész a székely ember, ami mezőgazdasági alamban rendkívüli jelentőséggel bír. Nagy jövője volna — észszerű támogatással — a gyermekjáték készítésnek s ezáltal azt a sok százezret amit Ausztria évenként elnyel, silány játékszerekért, az érdemes székelység zsebeibe lehetne irányítani. Fel kell itt még említenem a kaptafakészítést, melyet szintén háziiparilag üz néhány élelmes székelys remekbe készült munkáit hihetetlen olcsó áron vesztegeti el a helyi piacon.

A kőipar fejlődését szakszerű irányítással és támogatással biztosítják a Székelyföld híres, de teljesen kiaknázatlan márványbányái. A gyermekószárhegyi fehér, a vaslábi szürke, a homoródalmási színes márvány, bármilyen külföldi márvánnyal állja a versenyt. Gránit és más faragásra, feldolgozásra alkalmas kő is bőségesen van. Embor is van aki feldolgozza. Azok a minden tanulás nélkül előállított művészi márvány- és gránitoszlopok, sarkövek, építészeti ornamentikák, melyekkel a Székelyföldön lépten-nyomon találkozunk, a kőipar fejlődésképpességét igazolják. Ezenkívül szakiskolánk is van Székelyudvarhelyen, melyről a legnagyobb elismerés hangján szólhatunk.

Ezen rövid ismertetésből kétségtelen, hogy a Székelyföld háziipara életképes. Fejlődni és nagyobb eredményeket felmutatni, hogy nem tud ennek oka elsősorban a piac, a kereslet hiánya. Kicsiny gazdasága, melyet a természeti viszonyok miatt a legnagyobb nehézséggel képes megmunkálni a székely, lekötöi erőit s háziiparilag inkább csak saját szükségletére termel. Ez az oka annak, hogy anyagilag minden mentőakció dacára is, nem tud megerősödni. Ha a kormány mentőakciója nem tisztán mezőgazdasági terreszorított volna hanem kiterjedt volna annak idején ipari tere is, ma nem kellene féltetni a Székelyföldet a nemzetiségek terjeszkedésétől, mert az anyagilag szilárd alapokon nyugvó székelység felvehetné a harcot az oláh pénzintézetektől támogatott oláhokkal szemben.

A mult hibái azonban még jóvá tehetők. Ha a kereskedelmi kormány, hasonlóan a földművelési kormány akciójához, az iparkamarákkal és iparfelügyelőségekkel kontaktusan, de nem ezeknek alárendelve, a székely kirendeltséghez hasonlóan, vagy azt kiegészítve, expozitúrát létesítene a Székelyföldön, pár év alatt megváltoznék a Székelyföld gazdasági helyzete. Ez az ipari akció elsősorban az életképes háziipart karolná fel. Piacot teremtene a háziipari termékeknek, elárúsító helyek, raktárok létesítésével az ország nagyobb városaiban, hol szervei megismertetnék a kiváló minőségű árukat az ország közönségével. Ezzel kapcsolatban a háziipari termelésben rendszert és egyöntetűséget honosítana meg s szükség esetén szakszerű oktatásban részesítené a reá szorulókat szövőiskolák, műhelyek berendezésével. Természetes, hogy addig, amíg üzletszerű iparüzésre szoktatná a székelységet, anyagi támogatásban kellene, hogy részesítse gépek kiosztásával, a termelvényeknek meghatározott árban átvételével, vagy a rendelésekre előlegek adásával. Amint

azután a székelység belátja, hogy helyzete javul, az iparüzéssel minden további járszalag nélkül megtalálja a helyes utat a boldogulás felé. Most azonban vezetésre van szüksége, mert az elmúlt politikai korszak megfosztotta önállóságától.

A székelyudvarhelyi székely gyűlésen esett szó a kézmű és háziipar érdekében követendő magatartásról. Nem felesleges tehát, ha felszínen tartjuk ezt a kérdést, mert kétségtelen a Székelyföldön nagyobb bajok vannak, amint azt elgondolják s ép ideje, hogy a sok jajgatás után végre a cselekvés terére lépjünk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Előfizetési felhívás.

Eljutottunk ez év első negyedéhez melyre ezuttal új előfizetést nyitunk lapunkra. Minden olvasónknak tárgylagos ítéletére bizzuk annak eldöntését: megelégtünk-e a közönség várakozásának? Megfeleltünk-e mindenben higgadtan, elfogulatlanul, becsületesen hírlapírói kötelességünknek? Magtartottuk, ápoltuk-e azt az eszmét, melyet lapunk homlokzatán hirdettünk? Megvédtük-e mindegy és minden kínálkozó alkalmal a székelység, megyénk és városunk érdekeit?

Nem kérkedünk, nem büszkélkedünk; minden hangzatos, üres frázisnál értékesebb az az elvitázhatatlan tény, hogy a legközelebb lezajlott és városunk társadalmi életére oly jótékony hatást gyakorolt Székely Szövetség nagygyűlése is elsősorban a mi kezdeményezésünk, buzdításunk, kitartó lelkesedésünk, munkálkodásunk és lankadatlan szorgalmunk eredménye volt.

Ebben az irányban tartjuk kötelességünknek a jövőben is haladni. Kerülni minden személyeskedést, — mellőzni minden egyéni érdeket, és tárgylagosan, elfogulatlanul, eszményileg szolgálni a közjót, irányítani a közvéleményt — ez lesz a jövőben is szent feladatunk.

E becsületes, tisztességes cél elérésére kérjük megyénk és városunk közönségének és polgárságának határozott, hazafias támogatását, hogy arra támaszkodva hivatásunknak még inkább megfelelhessünk.

Az előfizetési árak a lap homlokzatán olvashatók. Előfizetéseket minden naptól kezdődőleg elfogad

A „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala. (Kossuth-utca 31.)

— Rp. Keserű labdacok a Bömbölde részére.

Sing: Hetenként egy adag

Elköltözött már a fecske,
Szebb hazáját felkereste;
Sárgul a lomb, hull a levél
Messze hordja az őszi szél.

*

Megjöttek a hűvös esték,
Miket várták, miket lesték
Mindazok, kik nem fürdöztek,
Hanem itthon porban éltek.

*

Beh rut az őszi zordon szele,
Nyomon enyészet jár vele;
Mi a tavaszt lessük várjuk,
Hogy rügyezzék régi vágyunk.

*

A korcsmáros sunyi ember,
Csak hunyorit, szólni nem mer,
Jobban szereti a telet,
Mikor a nép több bort nyelhet,
S ő mellette többet nyerhet....

Dr Veritás.

— **Gyászos évforduló.** Csütörtökön volt tizedik évfordulója azon szomorú emlékü napnak, midőn egy hitvány tördőfés Erzsébet megdicsőült királynéknak nemes szívverését örökre megszüntette és vele az egész magyar nemzetet mélyes gyászba borította. És a nemzet, mely benne a magyarok szerető anyját siratta el, szent kegyelettel őrizte meg emléket, az évforduló napján visszasírja, viszza imádkozza lelkünk az ő nagy alakját, melyet hideg márványban sok jeles művésznök megörökített bár, de a legszebb, legmaradandóbb emlék mégis az, melyet a magyar nemzet szívében ő maga, az ő fennkölt szelleme alkotott magának... Legyen áldott poraiban és legyen örökre szent előttünk a megdicsőült kegyeletes emléke.

— **Lezuhant bolti állvány.** Szombaton reggel körülbelül 8 óra tájt Fábán Józsefnek a Flórián házban levő liszt és fűszerkereskedésében az árukkal megrakodott bolti állvány óriási robbanással lezuhant. Az üzletben már az összes alkalmazottak bent voltak és az elárusított Asztalos Irma éppen az állvány előtt foglalatzkodott. Az eset oly hirtelen történt, hogy Asztalos Irmának a nagy ijedtségtől nem volt ideje menekülni és kezének két ujja jelentékenyen megsérült és vállán is erős zúzódásokat szenvedett; a leányt csakhamar ápolás alá vették és Sterba Ödön látta el az első kötéssel. Az állványon volt áruk egyrésze tönkrement, másik része pedig nagy összevisszaságban hevert a földön, úgy, hogy a kár elég jelentékeny lehet. A balesetet az okozta, hogy a nehéz állványnak nem volt elég szilárd talapzata és olyan kis szögekkel volt a falba erősítve, melyek a súlyos terhet hosszabb időn át meg nem bírhatták. A szerencsétlenségben még az nagy szerencse, hogy emberélet nem esett áldozatul.

— **Halálozások.** Galter Frigyes életének 27-ik évében, hosszas betegsége után e hó 8-án délelőtt Nagyszében elhunyt. Földi maradványait Udvarhelyre szállították és itt e hó 11-én délután a vasuti indóháztól kísérték örök nyugalomra, gyászoló családja és nagyszámu közönség részvéte mellett.

Szántó Ferenc polgártársunkat súlyos csapás érte. Édes atyja Székelykeresztúron szerdán jobblétre szenderült. Temetése pénteken volt gyászoló családja és a polgárság őszinte részvéte mellett.

— **A magyar hírlapírók gyásza.** Falk Miksa, a „Pester Lloyd” megalkotója és évtizedeken át főszerkesztője, a magyar hírlapírók nesztora és mestere csütörtökön reggel hosszabb idő óta tartó betegség után nyolcvan éves korában Budapesten meghalt. Nagy ember tűnt le vele az élet porondjáról és bár németül hirdette az ígét leginkább, mégis a magyarságnak volt oszlopos képviselője; vezető egyéniség volt a hírlapírásban, politikában és társadalomban egyaránt és elvesztése súlyos csapás az egész magyar zurnalisztikára. A megdicsőült Erzsébet királynéknak ő volt az első magyar nyelvű mestere és különösen szeszélye a sorsnak, hogy éppen azon a napon halt meg, mikor Erzsébet királyné kegyeletes emlékét országszerte ünnepezték.

— **Kirendelés.** A Hivatalos Lap közlése szerint a belügyminiszter Hegyemi Kiss Pál tiszteletbeli szolgabíró fizetés nélküli miniszteri segédfoglalmazóvá nevezte ki és Udvarhelyvármegye főispánja mellé, főispáni titkári minőségben szolgálatra rendelte ki.

— **Vonatkisziklás.** A pénteken délután két órakor beérkezett vonat egy másodosztályú kocsija, abban a pilanában, midőn éppen az állomásra ért, eddig ismeretlen okból kisziklott és felfordult. Nagy rémület támadt az utasok között, a kiknek legtöbbje kénytelen volt az ablakon át kiszál-

lani, szerencsére azonban sem sérülés, sem baleset nem történt. A kupében körülbelül 25 utas volt egyenesen, férfiak és nők; a többiek között Vajda Ferenc esperes is, a kinek a nagy ijedtségen kívül szintén semmi baja se történt. — A kisziklás okát majd a megejtendő hivatalos vizsgálat lesz hivatva megállapítani.

— **A szülők figyelmébe.** A román. kath. főgimnázium igazgatósága a következők közlésére kért fel: Apponyi Albert gróf, a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1908. évi aug. hó 21-én 99257. szám alatt rendeletet adott ki, melyben hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az iskola nevelői munkájában a szülői ház is közreműködjék. Ezért a tanulók vallás-erkölcsi nevelése és tanulmányi előmenetelének biztosítása érdekében szükségesnek tartja a miniszter, hogy a szülőkkel és ezek képviselőivel érintkezés tartassék fenn az összehangzott együttműködés lehetősége céljából. Különös figyelembe ajánlja a miniszteri leirat, az iskola nevelői munkáját nem egy tekintetben veszélyeztető külső befolyások és káros jelenségek egyre növekvő nagy számát és ebből kifolyólag elrendeli azt, hogy minden középiskola igazgatója gondoskodjék olyan helyiségről, vagy szobáról, amely mint szülői fogadó szoba alkalmas arra, hogy a tanárok ott a tanulókat illető ügyekről a szülőkkel tanácskozhassanak és a követendő nevelői eljárást kölcsönösen megbeszélhessék. A miniszter magas rendelete értelmében a székelyudvarhelyi román. kath. főgimnáziumban fogadó szoba az alsó tanári tanácskozó szoba, ahol a szülők bizonyos napokon és órákban (mely az intézetben meg tudható) az osztályfőnökökkel és tanárokkal találkozhathatnak és tárgyalhatnak gyermekeik nevelése érdekében. Megjegyzem, hogy a miniszteri rendelet értelmében a tanárok ezután csak a gimnáziumban kijelölt szobában, s nem lakásukon fogadhatnak iskolai ügyben. A miniszter ezen magas rendeletéről az érdekelt szülőket értesitem. Székelyudvarhely, 1908. szept. 18. Az igazgatóság.

— **Könyvtárnyitás.** A polgári Önképző és segélyező egylet könyvtár rendezése befejeződött és a rendes könyvtárnyitás folyó évi szeptember hó 16-án azaz szerdán este 8 órakor az egyesület tagjai számára ismét rendelkezésre fog állni. A rendes könyvtárnyitások kétszer vannak hetenként, egymint; szerdán este 8 órától 9 óráig és szombaton este 8 órától 9 óráig.

— **Bibliai Történetek a népiskolák III—IV. osztálya számára.** Az unitáriusok egyházi tanácsa által jutalmazott pályamunka. Irta Tarsasfalvi Albert kolozsvári igazgató-tanító. Ötödik lényegesen átdolgozott kiadás. Ára kötvé 70 fillér. Sajtó alatt van és közelebből megjelenik Betegh Pál villamos erőre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt. Megrendeléseket e kiváló tankönyvre már most elfogad könyvkiadóhivataluk.

— **Erdélyrészi vásárok.** Vasárnap szeptember 13-án Vajdaháza; 14-én Nagyszében, Zentelke; 15-én Kacza; 16-án Görénysszentimre, Marosugra; 17-én Márkod, Óraljaboldogfalva; 18-án Hosszúfalu, Lupsa; 20-án Braila, Csernátfalva, Egerhát, Oláhlapos; 21-én Alsórákos, Bánffy-hunyad, Bethlenszentmiklós, Dobra, Erzsébetváros, Göresön, Lekenceze, Pojána, Székelyhodos, Zernest.

— **Új pénztárnok.** A helybeli református kollegiumnak elhalálozás folytán üresedésben levő pénztárnoki állásra Gálffy István fenyédi jegyzőt választották meg.

— **A marosvásárhelyi ügyvédi kamara közhirre teszi,** hogy Kassai F. József ügyvéd, Székelyudvarhely székhellyel, a kamaránál vezetett ügyvédek névjegyzékébe felvétel.

— **Tankötelesek beírása.** A városi hatóság szeptember 15. ke után összeírja a még be nem iratkozott tanköteleseket s hatósági úton is beiskoláztatja az iskolakerülőket. Ohajtandó, hogy mielőbb minden szülő irassa be 6—12 éves mindennapi és 12—15 éves ismétlő iskolai tankötelese gyermekét az állami elemi és az ezzel kapcsolatos gazdasági ismétlő iskolába.

— **Az állami erdei facsemeték.** Az állam által fenntartott erdei facsemetekertből az 1909. tavaszi és őszi erdősítésekhez szükséges csemetekészletek a földmívelésügyi miniszter által úgy fognak a folyamodó birtokosoknak kiosztatni, hogy 1. a kopár és vízmosások területének beerdősítésére kért csemeték ingyen vagyis a termelési költségek elengedésevel bocsátatnak a birtokosok rendelkezésére; 2. Kivételesen a kisbirtokosoknak még a csomagolási és szállítási költségek elengedésevel az utolsó vasuti állomásra teljesen díjtalanul fognak elszállítatni; 3. az ezek után még fennmaradó készletekből másféle erdősítések céljaira is adatnak ki; 4. kisbirtokosoknak még a termelési költségek 50 százaléka is elengedhető. A folyamodványok legkésőbb 1908. december 15-ig terjesztendők be közvelenül az illetékes kir. erdőfelügyelőséghez.

— **Az iparos tanonciskolai beiratkoások ma d. e. 9 órakor kezdődnek.** A tanév 20-án nyílik meg.

— **Tulipános székely butor.** Mostanában ismét divatba jött a tulipános székely butor Székelyudvarhelyt, a Székelyföld anyavárosában. Divatba hozták a *Vizhányó* testvérek: *István* és *Károly*, kik valóban finomult ízléssel, arra való hivatással készítik a szebbnél szebb butorok sokféle változatát városunkban. Minden tudásuk meg van ehhez a kellemes hangulatot, kedves benyomást keltő butorzat készítéséhez; csupán egy szerényebb tőkével rendelkező mecénás hiányzik, aki elősegítse pénzével a forgalmat, melyet beláthatatlan magasra lehetne fokozni. Az ilyen és ezekhez hasonló, törekvő, szorgalmas iparosoknak azonnal készpénzre váltható munkája számára kellene minél előbb a háziipari bazárt létesíteni, hogy tehetségük parlogon ne heverjen. Városunk országgyűlési képviselője, bizonyára elsőrendű teendői közé számítja az általa tanulmányozott bazár eszméjét most már haladéktalanul realizáltatni...

— **Ellsmert jó hazai gyártmány.** Ó-Budai különlegesség név alatt egy új fajta vászon kerül forgalomba, mely az Ó-Budai fehérítő és csinózó gyárban lesz előállítva, s mely hivatva van jó minőségénél fogva a külföldről gyakran magyar név és gyártmány alatt becsempészett hasonló árukat kiszorítani. Jelen újdonság Székelyudvarhelyt kizárólag csak *Barkóczy Károly* női és férfi divatruházában kapható.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újságkiadó intézete.

FOGORVOS
PERL JÓZSEF

American dentist
Székelyudvarhelyre megérkezett.
Lakása: Budapest Szálloda 2. sz.
Rendel: délelőtt 9—12 óráig és
délután 2—5 óráig. —
Tartózkodási idő 8—10 nap.

Használt, de
jó karban levő
KERÉKPÁROK
nálam leszállított áron kaphatók és új kerékpárokat is, bármily gyártmányt, rendelek. Mindenféle kerékpár alkatrészt raktáron tartok. **KELEMEN LAJOS,**
épület- és műlakatos Székelyudvarhelyt,
Pelsői-utca 20. sz.

FÉRFI ÉS NŐISZABÓ

üzletemet Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 83. szám alá helyeztem, hol készítek divatos polgári, papi és egyenruhákat, ugyszintén női Ferencz József kabátokat, kosztümöket, frakkzsakétó, felöltő galérokat és saphákat a legújabb divat szerint jutányos árban. Városi és vidéki férfi- és nőiszabók, valamint kezdőleányok, kik a finomabb munkák varrását és szabását megtanulni kívánják jelentkezzenek.

Jakabos Miklós
okleveles férfi- és női szabász-tanítónál, ki a legmértányosabb árban tanít. Vidéki megkeresésekre azonnal válaszol.

Jó házi étkezés.

Székelyudvarhely városi közönségének szíves figyelmébe ajánlom, hogy a **Koronkay-féle vendéglő és kerthelyiséget** átvettem és azt a saját nevem alatt a közönség rendelkezésére bocsátom. Hangsúlyozni kívánom, hogy jó házi étkezés, valódi tiszta borok, jól kezelt kőbányai sör és pontos kiszolgálás lesz mindenkor a jelszavam és teljes erőmből igyekeznem fogok polgártársaim és a n. é. közönség megelégedését kiérdemelni. Székely hazafias pártfogásukat, jóindulatukat és támogatásukat kérve, vagyok és maradok kész *** szolgálatlalt: ***

Barkóczy Albert.

Esőrendü
férfi és női
valamint
gyermek-
CIPŐKET

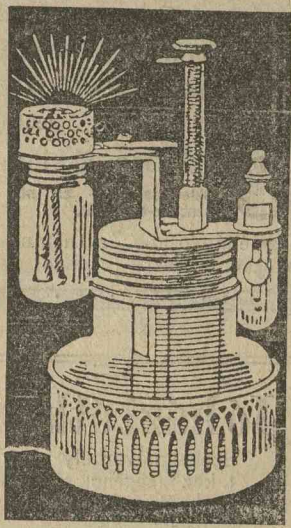
..... készít:
Mercz Károly
cipésmester Székelyudvarhelyt, Eötvös-utca 5. szám.
Pontosság Mérsékelt árak Jó munka

Papp István
férfi szabó-mester
Székelyudvarhelyt,
Kossuth-utca 6. sz. alatt az
őszi és téli idényre
hazai és külföldi elsőrendű
férfi ruházatokból
dus választékú raktárt rendezett be. Valódi finom triko-, Loden-, télikabát-, fekete és kék scheviot-, valamint kamarn stb. szövetek állanak a n. é. közönség rendelkezésére.
Sikkes szabás, jó munka, szolid ár és pontos kiszolgálás!

Nem kell többé gyufa se gyertya a házban!

10 órai égés 2 fillér.

VILÁGSZABADALOM!

„Viktoria“ villamos öngyújtó készülék! Dísze minden asztalnak! — Éjjeli lámpa helyett is használható! Egy nyomás által megvilágítja a szobát! — Csak egyszer egy évben kell megtölteni. A belevaló sav 50 fillérért mindenütt kapható, de mi is küldhetjük!

Elegáns nikkelezett kivitelben
8 K.-ért utánvét mellett küldi a

„Külföldi Ujdonságokat Terjesztő Vállalat”

Budapest, VII., ker. Dembinszky-utca 28. szám.

Székelyudvarhelyt
kapható kizárólag:

Fazekas Testvérek

műszaki berendezési vállalatnál Kossuth-utca.

Csemegeszőlő, csakis elsőrendű, nemas fajok, — posztkosaranként 2-80 K., 100 kg. vételnél 40 K., Csemegé alma és körte postakosaranként 2-40 K., 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dinnye 100 kg. 10 K., turkesztán és ananász 32 K., postakosaranként 2-40 K. — Paradicsom, töltött zöld paprika és fejeskáposzta postakosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beküldéssel szállít: **Szabó 176. gyümölcskivi-tele Csongrád.**

9578—1908. tkvi sz.

Hirdetmény.

Bágy község közbirtokossága tulajdonát képező s az árvátfalvi II. rész 4. számú telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanok arányosítása következtében szükségessé vált telekjegyzőkönyvi átalakítási ügyben az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokos tulajdonjogának a tjkvekbe való bejegyzése és tkvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetve ez azzal a felosztással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. 38. t. c. 5 és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. cikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi 29. t. c. 22. §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1909. évi március 20-ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással

élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1909. évi március 20-ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nemkülömbben azok, a kik az egy és két pontban körülírt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t. cikk szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármily irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjogarányának az 1889. évi 38. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1909. évi március 20. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az átalakítások közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1908. évi szeptember hó 3-án.

GYARMATHY FERENC

kir. törvényszéki bíró.

Nyomatott Betegh Pál villamos-erőre berendezett könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1908.

UJ KÁRPITOS.

DEITEL MÓR

kárpitos és diszítő. Székelyudvarhelyt, Batthyáni-tér 15.

szám alatt, a Konecz-féle gyógyszerár udvarában, elvállalja a **ebédülő divánok, szalon garnitúrák készítését** a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig. **Házassulandóknak teljes butorberendezést is szállít.** — **Butoresomagolást és javítást, ugyancsak átalakításokat** a legutányosabban, pontosan, határidőre teljesít. Tapasztalatait külföldön és hazánk nagyobb városaiban szerezte és ennél fogva a nagyérdemű közönség igényeinek minden tekintetben megfelelni tud. **Szolid munka, pontosság és lelkiismeretes kiszolgálás.**

Mindenki érdeke,

hogy cipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt

cipő-üzletemet

megtekintse, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzettségű üzletvezető közreműködése mellett **nagy forgalom és kevés haszon** elvekkel bármily kényes igényeket is kielégíteni képes. Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett elintézek.

A mélyen tisztelt közönség legjobb kiszolgálására törekszem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Zengliczky Károly

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca I. szám.